

Lielā Ellīte

Publicēts: 24.11.2020.

ATRAŠANĀS VIETA

[Gaujas Nacionālajā parkā](#)

Rezerves, Liepa, Priekuļu novads

GPS KOORDINĀTAS

X: 585812, Y: 6361070 / Lat: 57.3843371, Lon: 25.4274073

APRAKSTS

Liepas pagasta populārākais dabas piemineklis ir Lielā Ellīte, saukta arī par Velna cepli, Vella alu, Velna krāsni, Liepmuižas alu, Liepas alu un Velna kambari. Baltā smilšakmens iežu atsegums ar alu un trim arkām veidojies augšdevona Amatas svītas smilšakmeņos, kas ir vairāk kā 300 miljonus gadu veci. Alas garums 23 m, maksimālais augstums 3,5 m, platums 4,5 m. Klints vēl joprojām ir ļoti savdabīga - pie alas ieejas ir izciļņi, nišas, dobumi, unikāla arkāde. Arkas uzskatāmas par kādreizējās 15 - 20 m garās alas fragmentiem, kas bijusi savienota ar tagadējo Ellītes alu. Arku augstums ir no pusotra līdz 4 metriem. Lielās Ellītes ala ir nepārtraukti mainījusies, ieeja ir nobrukusi, toties ala ir kļuvusi dziļāka. Teika vēsta, ka no alas bijusi pazemes eja uz Cēsīm.

No alas iztek spēcīgs, avota veidots strauts, kas radījis visu unikālo Lielās Ellītes sistēmu. Šeit pazemes ūdeņi koncentrējas virs ūdensnecaurlaidīgā, slīpā māla, un, tekot cauri smilšakmenim, to izskalo. Avota debets ir 1,5 līdz 2 litri sekundē.

Lielā Ellīte ir unikāls dabas veidojumu komplekss, vienlaicīgi arī arheoloģiskais piemineklis - sena kulta vieta. Tiek uzskatīts, ka alai ir ap 7000 gadu. Lielā Ellīte, viens no vecākajiem tūrisma objektiem Latvijā, senatnē līdzinājies ērgelēm ar daudzām stabulēm. Teicēju atmiņu pierakstos minēts, ka 20.gs. 20-tajos gados no alas ar vezumiem veduši smiltis saimnieciskajām vajadzībām, iznīcinot alas agrāko izskatu. Presē par Lielo Ellīti rakstīts jau 1864. gada 13. janvārī. „Mājas Viesī” publicētas ziņas, ka alu apmeklējuši cilvēki arī no Igaunijas, un atraduši uzrakstus pat no 1500.gada! Pieminēts, ka ūdens alas dibenā ir ļoti labs.

Ļaudis senatnē ticējuši avota dziedinošajam spēkam, par to liecina daudzās teikas un nostāsti par Liepas Lielo Ellīti. Arī keramiķis Augusts Julla, smilšakmenim līdzās esošā pieminekļa autors, būdams izsūtījumā Sibīrijā, dzejā atstāstījis vairākas teikas par alu un citām vietām.

Viens stāsts ir par velnu, kas bijis ieslēpies Lielajā Ellītē, un nekādas mācītāju lūgšanas nav varējušas to izdzīt – viņš biedējis ļaudis un pastrādājis dažādas trakulības. Beidzot atnācis kāds mācītājs, kuram pašam nav bijis neviena grēka – tad gan velns meties bēgt pāri Gaujai uz Sietiņiezi. Gauja aizšķērsojusi velnam ceļu, tādēļ viņš lasījis cepurē akmeņus kā rāceņus un bēris upes dzelmē. Izcēlies bargs negaiss, un Pērkons spēris velnam, kas tomēr „pa Gaujas dibinu aizvilcīes uz Sietiņu”.

Aiz Liepas kapsētas – šķērsojot lauku, var nonākt pie Mazās Ellītes. Pēc dažiem nostāstiem, tieši uz šejieni atbēdzis Lielās Ellītes

velns, pa ceļam izsitot dažu labu caurumu, ko sauc par Velna bedri, Velna pēdu, Velna dobi un vēl citādi.

Foto: B.Liviņa-Jarohoča

NOKĻŪŠANA

Pa ceļu P20, V323 vai V296 jādodas uz apdzīvoto vietu Liepa. Tad pa Rūpnīcas ielu līdz stāvlaukumam blakus piemineklim 1919. gada Cēsu kaujās kritušajiem latviešu un igauņu karavīriem. Tālāk no stāvlaukuma jāseko norādei.

CITA NODERĪGA INFO

[Cēsu Tūrisma informācijas centrs](#)

[Valmieras Tūrisma informācijas centrs](#)

<https://www.daba.gov.lv/lv/liela-ellite-0>